

PM Pakistan Gwadar speech

Mr Kumar

DESPITE best wishes, following steps are required for the progress of Baluchistan and Pakistan. The announcement of Rs730bn development funds is a positive step. But keeping in view the history of corruption in the province, these new funds should only be released after satisfactory result of audit reports of previous funds.

It is the public right to know how their tax money or loans taken in their name are utilized on ground. The public is suffering from high cost of living due to loans, interests and inflation. The PM has to change his export vision. There is a need for alternate options to deal with emerging geo-strategic and geo-economic challenges in the region and beyond.

Pakistan will have to use multi-pronged policies that are flexible, nationalist and futuristic at the same time to amicably deal with its neighbours, region and global powers under Pakistan first approach without undermining its economic, public and national interests. The export model of the West has failed in which the government gave private businesses subsidies, tax incentives and bailouts through one window operation because it only increased profit of private owners instead of improving state revenue, jobs and economy.

The case in point is the \$100bn bailout package to the private airlines (US\$50bn & EU €26.6bn). As per the New York Times article "Were the airline bailouts really needed" dated

March 16, 2021, the US airlines got \$300,000 per job from taxpayers for 75,000 jobs.

Biden removed \$11bn levies on private businesses of Airbus and Boeing and cut corporate taxes but increased taxes on American public to run the country.

Things are the same in Pakistan. Government export policy has fuelled mega corruption, debt and inflation in

The government should instead develop local industry, agri and service sectors to cut imports, create jobs and improve the economy. It will increase revenue, foreign reserves and bring exchange rate under Rs.100. The job of the government is to help the public sector and facilitate markets not mafias. According to Bloomberg, China used public savings to build roads, railways and ports.

President Den Xiaoping

the last three years.

Out of 2019, \$52bn import bill, more than \$21bn were used for private sector imports of cotton (\$3.4bn), Steel & iron (\$3.9), food items (\$4.7bn), and agriculture & other chemicals (\$8.3). Its subsidies for textile \$8.5bn (2019-25) and energy (\$4.1bn) should stop.

allowed foreign investors in 1979 but the foreign firms had to set up businesses with local partners with transfer of technology. As a result, the economy grew 90 folds in four decades. The Central Bank is kept under state control to use government banks and public savings for nation building.

The majority of the population in Balochistan lacks basic amenities. They have the highest poverty rate and infant and maternal mortality rate, and the lowest literacy rate in the country. The best way to help the population is to use a combination of land ownership on lines of US Homestead Law, value addition with help of IT and SME by turning villages into special economic zones (SEZ) at a fraction of the cost.

To avoid corruption, government banks, NSC and Postal Services should deal with tax money loans down to the grassroots instead of private organizations or individuals. The judicious use of the funds can bring the following benefits. The provision of internet and IT in existing population areas will help start virtual markets translating into immediate jobs.

The small and medium industry will add value addition to different items, products (dairy, meat & poultry), and produce (farm and agriculture). The use of renewable energy, agri-dams and infrastructure will help accelerate the process to help the public earn a living and secure it in national interest.

After the 18th Amendment, it is the responsibility of a provincial government to help its

people in education, health and jobs as part of good governance. With almost half of the total area of Pakistan, Balochistan has the lowest population.

It needs more people to improve its economy. China lifted 700 million people out of poverty by relocating them to different parts of the country. The economy of Balochistan can also be improved by relocating 3-4 crore people from other parts of the country. Historically, Roosevelt used the New Deal following the Great Depression to create jobs and restart the economy with the help of a domestic consumption-based economic model. It made America super power in five decades.

China has used similar steps to become a global power in just four decades. The PM and Army chief have sent positive messages. Balochistan should use this positive atmosphere to bring the province at par with the rest of the country and improve security of Pakistan in the region.

The situation of Balochistan is both an opportunity and a challenge. The successes of America and China have shown that unity of purpose can help build the economy, bring prosperity and bolster security. History is very important but it cannot be upheld at the cost of public prosperity and progress. The democratic institutions protect the weak against the strong in democracy.

It is democratic responsibility of the government to provide good governance for the benefit of the public, security and peace.

India Republic Day: Modi's Hindutva Threatens Secular Constitution and National Unity

Mr. Haq

India's secular constitution came into effect on January 26, 1950, a day that is celebrated as Republic Day. Today, the national integrity and the secular foundations of the Republic of India are under threat from its current Prime Minister Mr. Narendra Modi whose leader Madhav Golwalkar wrote: "The non-Hindu peoples in Hindusthan must either adopt the Hindu culture and language, must learn to respect and hold in reverence Hindu religion" or "may stay in the country, wholly subordinated to the Hindu nation, claiming nothing, deserving no privileges, far less preferential treatment—not even citizen's rights." Recently enacted laws like Citizenship Amendment Act (CAA), National Registration of Citizens (NRC), beef ban and Love Jihad are translating Golwalkar's vision of Hindu Rashtra into reality.

War on Indian Muslims: In a prescient remark back in 1940s, Dr. B.R. Ambedkar, the framer of India's constitution, warned that "...if war comes in this country and if that war has any relation to the issue with which we are confronted today, it will not be a war on the British. It will be a war on the Muslims". Rising daily violence against

Indian Muslims and recently enacted laws like Citizenship Amendment Act (CAA), National Registration of Citizens (NRC), beef ban and Love Jihad confirm what Dr. Ambedkar feared. Ex PM Manmohan Singh's Fears: Former India Prime Minister Mr. Manmohan Singh's fears of India's disintegration are much more tangible now than ever before. In an interview on BBC's Hard Talk with Indian journalist Karan Thapar in 1999, Mr. Singh: "Great Nations like the Soviet Union have perished. If we continue to mis-manage our economy and continue to divide our country on the basis of religion, caste or other sectarian issues there is a danger of that sort of thing happening".

Today, the rise of Hindutva forces is tearing India apart along caste and religious lines as the country celebrates its Republic Day. Hindu mobs are lynching Muslims and Dalits. A Pew Research report confirms that the level of hostility against religious minorities in India is "very high", giving India a score of 9.5 on a scale from 0 to 10. Pakistan's score on this scale is 7 while Bangladesh's is 7.5.

Will India Break Up? In a book entitled "The Raisina Model", British-Indian author Lord Meghnad Desai asks: "A country of many nations, will India break up?" The Hindu Nationalists who are blamed

for deepening divisions are themselves divided on the key questions of caste, religion and trade. Professor Walter Anderson, co-author of "The RSS: The View to the Inside" raises the specter of "a battle between Hindutva and Hinduism".

The Raisina Model: In "The Raisina Model", Lord Meghnad Desai says that India's breakup can not be ruled out. Specifically, he points to three issues that could lead to it:

1. Cow protection squads are killing Muslims and jeopardizing their livelihoods. The current agitation about beef eating and gauraksha is in the Hindi belt just an excuse for attacking Muslims blatantly. As most slaughterhouses in UP are Muslim-owned, owners and employees of these places are prime targets.

2. India has still not fashioned a narrative about its nationhood which can satisfy all. The two rival narratives—secular and Hindu nation—are both centred in the Hindi belt extending to Gujarat and Maharashtra at the most. This area comprises 51% of the total population and around 45% of the Muslims in India.

3. India has avoided equal treatment of unequal units. Representation in the Rajya Sabha (Upper House of Parliament) is proportional to population size. If anything, it is the smaller

states that may complain about being marginalized, though so far none has. The larger states thus dominate both Houses of Parliament. It would be difficult for small states to object, much less initiate reform. In future, small states could unite to present their case for better treatment. Except for Punjab and Nagaland, there has been no attempt to challenge the status quo.

Hindutva vs Hinduism: In "The RSS: The View to the Inside", the author Walter Anderson brings out several areas which could lead to a split within the Hindu Nationalists. These disagreements have to do with low caste Hindus, Muslims and foreign trade and investment policies.

1. The leadership of the Rashtriya Swayamsevak Sangh (RSS) is drawn entirely from the upper caste Brahmins. The RSS founder Golwalkar never spoke against the caste system. The RSS opposes affirmative action, called reservations, to benefit low caste Hindus. At the same time, they want to integrate Dalits and OBCs (Other backward classes of which Prime Minister Modi is a member) into the organization to promote Hindu unity.

Anderson believes that it will be extremely difficult to reconcile Hindutva embrace of lower castes with the entrenched Hindu caste system. He says the following:

"..there will eventually be

a battle between Hindutva and Hinduism. Hindutva emphasizes the oneness of Hindus, whereas ground realities are very different. Let me give an example. Following the egalitarian ideology, Tarun Vijay, an RSS ideologue and former editor of Panchjanya and Organiser, once led some Dalits into a temple in central India, where they had not been before. He was beaten up, but few in the RSS family vocally supported him. They kept mostly quiet. As one important RSS functionary put it to me, the key question is: how do we keep our organisation intact if we do move towards an egalitarian Hindu society?"

2. When RSS leader MD Deoras invited Indian Muslims to join the RSS, he argued that Muslims were mostly India-born, and therefore Indian. But he made the Muslim entry into the RSS conditional upon accepting India's "historic culture". RSS leaders argue that South Indian Muslims, or Indonesian Muslims are ideal Muslims. South Indian Muslims speak the regional languages; and Indonesia, a primarily Muslim country, has the Ramayana as its national epic. 3. Many RSS ideologues oppose Prime Minister Modi's policies of promoting foreign trade and investment. They view Modi's economic policies with great skepticism.

महाभारत युद्धको अन्तिम दिन असार २८ गते

छन् र आस्थाको विरहरण गरिरहेका छन् ।

आचरण र मर्यादाको लक्षणरेखाभित्र कोही छैन् । सबका सब छाडा सँडेजस्ता लाग्छन् । चिक्तार राष्ट्रभरि सुनिन्छ, चमत्कार असफल नेतृत्वको चम्किलो मुहारमा मात्र देखिन्छ । महाभारत त बिर्से बिर्से यिनले, झाकुल्ला कसरी समाप्त भयो, त्यसको हेका पनि यिनलाई छैन । यही अर्धमात्र राजनीतिले गणतन्त्र जंगबहादुरले बेलायतमा हेरेको फूटबल म्याच बन्पुग्यो । त्यतिबेला एउटा गोल हान्ने क्रममा खेलडीले हानेको बल बाहिर गयो, दर्शक दर्घामा बसेका जंगबहादुरले गोल गोल भनेर यिव्याइदिए । अंग्रेजहरु हेरेको हैरै भए । राणाका सहयोगीले कानामा गएर फुसफुसाए-महाराज यो गोल होइन, आउट हानेको हो । त्यसपछि जंगबहादुरले जवाफ दिएका थिए- जंगले बोलेपछि बोल्यो, बोल्यो । गोल भनेपछि गोलै हो । नेपालको गणतन्त्र जंगे अवतारका नेतृत्वकाले हाँकेको कारण गणतन्त्र गलगाँडतन्त्र बन्पुग्यो ।

यस्तो कालात्रिलाई पार्टीका धामीहरु शुभरात्रि भन्नै ।

सत्ता पाउन र कमाउन जसको थाङ्को भन्नै नो पनि बन्न तैयार देखिन्छन् । माटोमा उभिएको एकजना पनि नेता पाउन मुस्किल छ । प्रत्येक पार्टीभित्रका नेताहरु विदेशीका लागि वेश्या बन्न सक्छन्, वेश्याको जति पनि इमानमा बस्न र बाँच जान्दैन् । यसकारण उत्सुकता उठेको छ-ज्यानमाराहस्तीयको भलाकुसारी कस्तो हुन्छ ? नेपाली राजनीतिमा 'जानी दुश्मन' बीच कहिले भलाकुसारी, मिलोमतो, कहिले महाभारतको भन्दा चर्को द्वन्द्वयुद्ध चलिरहेको छ ।

हितोपदेश अनुसार 'एकम् लज्जाम् परित्यजम्, सर्वत्र विजयी भवेत् ।' एउटा लाज त्यागियिदो भने सबै सुख भोन पाइन्छ । हाम्रो नेता यही कोटीका हुन् ।

भ्यागुताको काल सर्प, सर्पको काल बिच्छी, विच्छीको काल भ्यागुतो । यो प्राकृतिक सन्तुलन हो । प्रकृतिलाई पनि असफल पार्नेगरी नेपाली कांग्रेस, एमाले र माओवादी कहिले कोसँग, कहिले कोसँग मिलेर सत्ताभोग गरिरहेका छन् । यिनको सत्ताभोग शैली 'एकम् लज्जाम् परित्यजम्,

सर्वत्र विजयी भवेत्' भन्दा भिन्न छैन । ज्यानमाराहरु सुखभोग, सुखभोजमा रमाएका देखिनु निर्लज्जताको पराकाढा हो । जो प्राकृतिक सिद्धान्तलाई असफल पार्न सक्छन्, ती सम्य हुनसम्दैनन । तिनका लागि नैतिकताको कुनै मूल्य छैन ।

वीपी कोइश्वराले खडा गरेको समाजादाको सिद्धान्त के हो ? हुस्तु कांग्रेस अन्यौलमा छ । सिद्धान्त कता हो कता ? प्रजातन्त्रको सुगारटान अर्थात हिड् नभए पनि हिड् बँधेको टालो बाहेक बढी

राजन, रंजित रे, एसडी मुखर्जीसम्मले लेखेहो, बोलेरै भनिदिए-माओवाद हामीले खडा गरेका हो, दिल्लीको १२ बुँदे सम्फौता हामीले गराइदिएका हो, नेपालमा परिवर्तन हामीले ल्याइदिएका हो । अर्थात्, माओवादीहस्तै ग्रचणपथ होइन पापमात्र बाँकी छ । प्रचण्डले नै ५ हजार मारेको जिम्मेवारी तुङ्गिखेलबाटे लिए पनि शक्ति आर्जन, सत्ताप्राप्तिमा धृतराष्ट्र बन्न तैयार छ । पाप र कुर्क्कबाहेक हेर्नु र प्रशंसा गर्नुपर्ने, लेख्नु र देख्नुपर्ने केही बाँकी

● ● ●

सत्ता पाउन र कमाउन जसको थाङ्को पनि बन्न तैयार देखिन्छन् । माटोमा उभिएको एकजना पनि नेता पाउन मुस्किल छ । प्रत्येक पार्टीभित्रका नेताहरु विदेशीका लागि वेश्या बन्न सक्छन्, वेश्याको जति पनि इमानमा बस्न र बाँच जान्दैन् । यसकारण उत्सुकता उठेको छ-ज्यानमाराहस्तीयको भलाकुसारी कस्तो हुन्छ ? नेपाली राजनीतिमा 'जानी दुश्मन' बीच कहिले भलाकुसारी, मिलोमतो, कहिले महाभारतको भन्दा चर्को द्वन्द्वयुद्ध चलिरहेको छ ।

इमानमा बरन र बाँच जान्दैनन् ।

● ● ●

केही बाँकी छैन भारतको भवानीपुरमा गठन भएको नेपाली कांग्रेसभित्र । कठे कांग्रेस ।

मदन भण्डारी, मनमोहन अधिकारीको आदर्श के हो ? जबज के हो ? सबै नीति, धोषणापत्रलाई पन्चाएर सत्ताको लोभ कुण्डमा चुरुङ्गै डुबेको छ एमाले । अहं र सत्तालोभको सीमाहीन दौड भन्दा बढी केही बाँकी छैन एमालेभित्र ।

माओवाद के हो ? प्रचण्डवाद भनेर जुँगा मुसार्नेहरु, सर्वहारावाद नै हाम्रो प्रमुख मार्ग हो भन्ने माओवादीले दिल्लीको बासमती चामलको बासीभात डकारेर र नेपालको जगलमा लडाका जम्मा पारेर जनयुद्ध सञ्चालन गरेकै हो । १७ हजार मारिएपछि यी पालेका सिपाहीलाई दिल्लीले जनआन्दोलनमा खटायो, जनआन्दोलनमा होमिएर परिवर्तन ल्याए । यिनीहरु हामीले परिवर्तन ल्यायो भनेर आज पनि गर्जिरहेका छन् तर दिल्लीका दूतहरु श्यामशरण, केमी सोहै आना दृष्टक हनुहोस् ।

छैन माओवादीभित्र ।

राष्ट्रियता भनेको जनता हो । राजनीति गर्ने जनताका लागि हो । जनताका लागि गरिने राजनीति हो भने कांग्रेस, एमाले र माओवादीसँग जनता किन छैनन् ? के नेताका नातेदार, नेतालाई नमस्कार मात्र गर्ने कार्यकर्ताहरु देखाएर पार्टीहरूले जनता हामीसँग छन् भन्न मिल्छ ?

पार्टीका साथमा जनता हुनलाई जनतामा आर्था र विश्वास कहाँ छ ?

पार्टी राष्ट्र हाँको सस्था बन्नका लागि विधानमा चल्नुपर्छ, धोषणापत्रमा देखिनुपर्छ, नीति र नैतिकता प्रधानता हुनुपर्छ । किन पार्टी पसलजस्ता लाग्छन् ? नेता व्यापारीजस्ता ? राजनीति पाइलैपिच्छे मुनाको व्यवसाय हो ?

आज कांग्रेस वा कम्युनिष्ट, समाजवाद वा सर्वहारावाद, जनवाद हो पुँजीवाद, किन कुनै वादभन्दा माथि छन् नेताहरु ? प्रत्येक

नेता रातारात करोडपति बनिरहेका छन् । सत्तामा पुग्यो कि अर्वपति बन्छन् । तिनका रहनसहन आमनागरिकका मालिकजस्ता छन् । जनताको सेवक भएर जनताको हक र अधिकारको शोषण गरेर नेताहरुले बादशाह बन्न र बादशाही चलाउनुलाई किन नैतिक मानिदैछ । हुने र हुँदा खानेवीच विभाजन बढाए गएको छ । प्रत्येक नेपालीको टाउकोमा ५० हजारभन्दा बढी विदेशी ऋणभार थिएको छ तर हरेक वर्ष स्वीस वैकमा नेपालीको धन थुप्रिदै गएका छन् । ती थुपर्ने को हुन् ? कालोधन विदेशमा थुप्रिनु भनेको स्वदेशमा कूशासनमात्र छ भन्ने प्रमाण हो । नागरिकले सिटामोल खान नपाउनु, कोरोनाको खोप नपाउनु, अविसज्जन नपाउनु, अस्पतालको बेड नपाउनु र नागरिकका नेता हुँ भन्नेहरुला लागि स्वदेशको दुखुटी, सुखसयल र विदेशको सयरसमेत पाइरहनु भनेको जनतामाथि अत्याचार छ भन्ने प्रमाण हो ।

अर्थात् कांग्रेस र कम्युनिष्टहरु राष्ट्रिय अपराधका स्रोत र अपराधका सरकार हुन् भन्ने उदाहरण हो ।

जुनसुकै नेता वा पार्टी सत्ता बाहिर ढाँदा मार्गचित्र देखाउँछन् । मीठो बोली र राम्रो सपनाको भ्रम छर्छन् । सोभा जनता छालिन्छन् । तिनै पार्टी वा नेता सत्तामा गएपछि आफ्ना वचनबद्धता भुलेर व्यवसायी बन्छन्, कमिशन खाञ्छन् । कानुनले तिनलाई छुँदैन । कारण राजनीतिकरणको लामो हात पसेको छ । कानुनले कामै गर्न सवदैन । कानुन हातीको देखाउन दाँत हो । सविधान हाती र हातीछाप चप्पल जस्तै हो ।

कांग्रेसको समाजवाद मार्ग अवरुद्ध छ । एमालेको वामपन्थ अवरुद्ध छ । माओवादीको जनयुद्ध दिल्ली छलाड्मा समाप्त भइसक्यो । नेपालको राजनीति भनेको नेता र पार्टीहरुका लागि जता काफल पाक्छ, उतै चरी नाच्छमात्र हो । यिनका लागि राजनीति सधै असार १५ हो । सत्तामा गयो दही चिउरा खायो, सडकमा पछारिदा विरोध गयो, मासु चिउरा खायो । यी दुबै अवरस्थामा रगतको आँसु पिउनु पर्ने जनताले हो । भूकम्प

»» बाँकी ८ पेजमा

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

साल्ट ट्रेडिङ फर्मिशन लिमिटेड द्वारा प्रवर्द्धित ग्राहक ग्राहक

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टाण्डर्डको मित्र बाहिर रकर कोट भै बीचमा स्टिलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च ग्राहकस्तरको रेगुलेटर
- पून: प्रयोग गर्न न सकिने प्लाष्टिक सिल भएको सिलिण्डर
- कम्प्यूटर प्राविधिकाट चल्ने प्लान्ट, तौलमा सोहै आना दृष्टक हनुहोस्

साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरु

पद्थयौ हारी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यूँदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरेर पनि जस्ले सरिक्यो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहातर भयर एकै पटक मर्न सकौ।

- अधियानवाणी

पुष्टकमल दाहाल माधव नेपालकै शरणमा ?

प्रतिनिधिसभामा दोस्रो पटक जेष्ठ ८
गते विघटन गरीएपछि मुलुकमा नयाँ तरङ्ग
उत्पन्न भएको छ । यस वीचमा राजनीतिक
दलहरू ध्विकरण समेत भएका छन् ।
प्रतिनिधिसभाका विघटन हुनुको मुख्य कारण
सत्ताधारी दल नेकपा एमाले भीत्रको आन्तरिक
द्वन्द्व नै हो । गत पुष्ट ५ गते पनि पहिलो
पटक प्रतिनिधिसभा विघटन भएको थियो ।
२०७५ जेष्ठ ३ गते तत्कालीन नेकपा एमाले
र साझेताती क्लेन्ट एकिकरण भएर नेपाल

र नाजापादा कग्न्ह राक्करण नहर नपाल
कम्युनिष्ठ पार्टी गठन गरिएको थियो । नेपाल
कम्युनिष्ठ पार्टी गठन भएको अर्फै २ वर्षसम्म
पार्टी र त्यही पार्टीको नेतृत्वमा बनेको केपी
ओली नेतृत्वको सरकारले राज्य सञ्चालन
गरिरहेको अवस्थामा नेपाल कम्युनिष्ठ पार्टीका
२ अध्यक्ष केपी ओली र पुष्टकमल दाहाल
वीचको विवादले गर्दा पार्टीभीत्र आन्तरिक
दन्द्व चर्किँदै गएको र दाहाल पक्षले २०७७
कार्तिक २८ गते पार्टी अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री
केपी ओलीलाई ११ बुदे संगीन आरोप
लगाउदै पार्टीको सचिवालयमा आरोप पत्र
दर्ता गरेकै कारण नेपाल कम्युनिष्ठ पार्टी
विभाजनको डिलमा पुगेको थियो । प्रधानमन्त्री
केपी ओलीले आफुमाथी लगाइएको आरोपत्र
फिर्ता लिन दाहाललाई आग्रह गरी रहेका
वेला माधव नेपाल, भलनाथ खनाल र
वामदेव गौतमले समेत दाहालले लगाएको
आरोप पत्रमा आफुहरूको समेत समर्थन रहेको
उदघोष गरेपछि पार्टी अध्यक्ष प्रधानमन्त्री

ओली एकिलदै गएका थिए । दाहाल पक्षले प्रधानमन्त्री ओलीलाई दुईपद मध्यको एकपद छोड्नु पर्ने अडान लिदै माधव नेपाल भलनाथ खनाल र वामदेव गौतमाका सहयोगमा ओलीलाई एकल्याउने प्रयास गरेकै कारण पुष ५ गते पहिलो पटक प्रतिनिधिसभा विघटन भएको थियो । प्रतिनिधिसभाको विघटन विरुद्ध सर्वोच्च अदालतमा मुद्दा दर्ता भयो । लामो वहस र छलफल पछि सर्वोच्च अदालतको सच्चैधानिक इजालसले प्रतिनिधिसभाको विघटनलाई असच्चैधानिक ठहर गर्दै गत फागुन ११ गते आफ्नो निर्णय सुनाएपछि नेकपा एक हुन सक्ने आकलन गरिएको भएपनि माधव नेपाल सहितका भलनाथ खनाल र वामदेव गौतम दाहालको साथमा लागेर प्रधानमन्त्री ओली विरुद्ध खनिन थालेका थिए ठीक त्यही वेला तत्कालीन नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र मिलेर गठन गरिएको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको गत फागुन २३ गते दर्ता नै खारेज गर्दै, एकीकरण हुने भए १५ दिन भित्रमा निर्वाचन आयोगमा जानु भन्ने आदेश सर्वोच्च अदालतले दिएको थियो तर दुवै पक्ष निर्वाचन आयोगमा गएनन् । प्रतिनिधिसभा विघटन हुनुका मुख्य आधारहरू यिनै हुन ।

सर्वोच्च अदालतको आदेश आउनु भन्दा अगाडी नै पुष्टकमल दाहाल पक्षले माधव नेपाल, भलनाथ खनाल सहितका नेताहरूको समर्थनमा पार्टी अध्यक्ष एव प्रधानमन्त्री आलीलाई नेकपाको साधारण सदस्य समेत नरहने गरी पार्टीवाट निष्कासन गर्ने निर्णय गरी माधव नेपाललाई पार्टी अध्यक्ष बनाएका थिए । तर त्यसले वैधानिकता पाउन सक्ने सम्भावना नै थिएन । त्यही बेला अदालतले नेकपाको दर्ता नै खारेज गरिदिए पछि नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र अलग अलग अस्तित्वमा कायम भए । अदालतले फागुन २३ गते दिएको आदेश अनुसार नेकपा एमाले एकजुट हुन पदर्थी तर त्यस हुन सकेन । माधव नेपाल समुहको मनमस्तिक दाहाल पक्षसँगै रहेका र दाहालले समेत माधव समुह नेकपा एमाले मैं फिर्ता भरीसक्य नेकपा एमाले नै कब्जामा लिने प्रयास गर्ने र त्यसो हुन नसकेको खण्डमा नेकपा एमालेलाई विभाजन गरेर भाव नेकपा एमालेलाई केन्द्रमा एकीकरण

१८८ नायप तरुह नाजापादा कर्प्राना रपकरेन
हुनेछ भन्ने अभिव्यक्ति दिएका थिए । त्यही
अभिव्यक्ति अनुसार माधव नेपाल समुह अधि
बढी नेकपा एमालेका समान्तर कमिटीहरू
निर्माण गर्दै अधि बढी रहेको थियो । तर
माओवादी केन्द्रका तत्कालिन गृहमन्त्री
रामवहादुर थापा सहित मन्त्रीहरू टोपवहादुर
रायमाझी, लेखनाथ भट्ट, प्रभु साह, मणीचन्द्र
थापा सहितका केही प्रभावशाली नेताहरू नेकपा
एमालेमा प्रवेश गरेपछि पुष्टकमल दाहाललाई
अझ छटपटि बढेको थियो । दाहालले त्यस
वेला भनेका थिए जससी भएपनि प्रधानमन्त्री
ओलीलाई पदवाट हटाएरै छोड्ने त्यस्को

• देवेन्द्र चुडाल
ndrachudal@gmail.com

लागि माधव समुहले साथ दिन्छ भनेर

प्रतिनिधिसभाको दोस्रो विघटन पछि पुष्पकमल दाहालकै सहयोग नेपाली काग्रेस सभापति शेरवहादुर देउवालाई प्रधानमन्त्री बनाउने आश्वासन दाहालले दिएका थिए । देउवाले गणीतको आधारमा प्रधानमन्त्री बन्न आवश्यक संख्या नपुग्ने भन्दै अस्विकार गर्दै आएका वेला माधव समुहले समेत देउवालाई प्रधानमन्त्री बन्न सहयोग गर्ने वचन दिएका हुनाले देउवा प्रधानमन्त्री बन्न तयार भएका थिए । त्यहीकारणले गर्दा काग्रेस माओवादी केन्द्र माधव समुह, उपेन्द्र यादव पक्षको जनता समाजवादी पार्टी र राष्ट्रिय जनमोर्चाको बीच गठबन्ध बनाईएपछि आफ्नै पार्टीका अध्यक्षताका विरुद्धमा माधव नेपाल समुहका २३ सांसद प्रधानमन्त्री ओलीले गत वैशाख २७ गते संसदवाट विश्वासको मत लिने दिन संसदमा अनुपस्थित भएकै कारण ओली विश्वासको मत लिन असफल भए । संविधानको धारा ७६ को ४ अनुसार पनि सरकार निर्माण हुन नसकेकाले गर्दा र थेरउद्धार देउवाले आफ्ले संसदताट उनले समेत विश्वासको मत लिन सक्ने अवस्था देखिदैन् । पछिलो समयमा जनता समाजवादी पार्टी पनि अनौपचारिक रूपमा विभाजित भईसकेको छ । कानुनी रूपमा मात्र उ एक जस्तो देखिन्छ । जसपाको उपेन्द्र यादव पक्षमा १२ सांसद रहेका छन् । काग्रेसका ६३ र माओवादी केन्द्र ४८ गरी जम्मा ११ सय २३ र राष्ट्रिय जनमोर्चाका १ गरी ११ सय २४ सांसदमात्र हुन्छन् जबकी विश्वासको मत लिन १ सय ३६ सांसदको आवश्यकता पर्दछ । पुष्पकमल दाहाल र देउवाको प्रयास भनेको प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भएपछि विश्वासको मत नपाएपनि त्यही सरकाले निर्वाचन गराउने भएकाले अहिलेको लडाई भनेको को सरकारमा वस्ने र निर्वाचन गराउने भन्ने नै हो । प्रतिनिधिसभाको पुनर्स्थापना भएपनि त्यस्ले समस्याको समाधान गर्न सक्दैन भन्ने त पहिलो पटक विघटान भएको प्रतिनिधिसभाको पुनर्स्थापना पछि कै अवस्थाले प्रष्ठ पारिसकेका हुनाले निर्वाचन बाहेक अर्को विकल्प छैन ।

र शरवहादुर दउवाल आफुल ससदवाट
विश्वासको मत लिन सक्ने भन्दै नेकपा एमालेकै
२३ सांसदको हस्ताक्षर समेत गरी १४९ जना
सांसदको हस्ताक्षर सहित प्रधानमन्त्रीमास
आफुलाई नियुक्त गर्न राष्ट्रपतिकहा दावी
गरेका थिए। अर्को तर्फ केपी ओलीले नै
आफु पार्टी अध्यक्ष र संसदीय दलको नेता
समेत भएको र आफ्नो १९८४ र २१ जना
जनता समाजवादी पार्टीका ३२ सांसदको
आफुलाई समर्थन रहेको भन्दै प्रधानमन्त्रीमा
आफुलाई नियुक्त गर्न राष्ट्रपति समक्ष दावी
गरेकोमा राष्ट्रपतिले दुवै जनाको दावीलाई
अस्विकार गर्दै जेष्ठ ८ गते प्रतिनिधिसभाको
विघटन गरी आउदो कार्तिक २६ र मंसिर
३ गते गरी दुई चरणमा प्रतिनिधिसभाको
निर्वाचन गराउने मिति तोकिएकी थिइन्।
मन्त्रीपरिषद्को सिफारिसमा अहिले सो
मुद्दाका सर्वोच्च अदालतको सच्चैधानिक
इजालेसमा वहस पैरवी समाप्त भएको र
अदालतले हेर्दा हेर्दैमा यही असार २८ गतेका
लागि पेशकी तोकेको छ। अब सबैको ध्यान
अदालतर्फ गएको छ। नेकपा एमालेका
केन्द्रीय समितिको वैठकले माधव समुहका
नेताहरूले देउवालाई प्रधानमन्त्री वनाउन
गरेको हस्ताक्षर फिर्ता लिन समयसीमा नै
तोकेर माधव नेपाल सहितका नेताहरूलाई
निर्देशन दिएको भएपनि माधव समुहले
हस्ताक्षर फिर्ता लिएन् त्यही कारणले गर्दा
नेकपामा अर्को संकट देखिएको भएपनि अब
अदालतले दिने निर्णय स्वीकार गर्न वाहेक
नेकपा एमालेसग अर्को विकल्प देखिएको
छैन। माधव समुहले पनि अदालतले जे
जस्तो निर्णय दिएपनि त्यसलाई स्वीकार गर्ने
तत्त्वादर्शको छ।

पता इरहका छ ।
नेकपा एमाले भीत्रको विवाद मिलाएर पार्टीलाई एकजुट बनाउनु पर्न भन्दै पार्टीका दोस्रो तहका नेताहरूले सकृयता बढाउदै आएका भएपनि अहिले सम्म ठोष निष्कर्ष उनीहरूले निकाल्न सकिरहेका छैन् । नेकपा एमाले एकजुट भएको खण्डमा काग्रेस माओवादी केन्द्र उपेन्द्र यादव पक्षको जसपा र राष्ट्रिय जनमोर्चाको वीचको गठवन्थन संकटमा पर्न देखिन्छ । माधव समुह नेकपा एमालैमै मन, वचन र कर्मले फर्किएको खण्डमा देउवाको नेतृत्वमा सरकार निर्माण गर्न सपना अधुरो हुने र सर्वोच्च अदालतले प्रतिनिधिसभाका प्रतुख राजनाटक पदलहर निर्वाचनमा काग्रेस र नेकपा एमाले नै हुन् । निर्वाचनमा यी नै दुई दलबीच प्रतिस्पर्धा हुने पक्कापक्की भएको हुनाले नेकपा एमाले एकजुट हुनुको विकल्प छैन । यदि नेकपा एमाले विभाजन भएको खण्डमा आउदो निर्वाचनमा नेपाली काग्रेस नै सबैभन्दा ढुलो पार्टी हुने प्राय निश्चित रहेको हुनाले पनि नेकपा एमालेका दोस्रो तहका नेताहरूले त्यही आकलन गरेर पार्टीलाई एकजुट बनाउने रणनितिमा लागेको बताउदै आएका छन् । अदालतले जे जस्तो निर्णय दिएपनि ढिलो चाडो निर्वाचन हुने निश्चित छ ।

कालीगण्डकी र नदी संरक्षणको बहस

विजयराज पन्त

प्राकृतिक स्पमा अनुपम विशेषता बोकेको कालीगण्डकी सांस्कृतिक स्पमा पवित्र र अपरिमित सम्भावना बोकेको नेपालका तीन ठूला नदी प्रणालीमध्ये एक हो । यस नदीले बोन, मट्ट, बौद्ध तथा हिन्दू सम्प्रदायको जीवन पद्धतिसँग ऐतिहासिक कालदेखि सीधा सम्बन्ध राख्छ ।

नदी उत्पत्तिका सन्दर्भमा भूगर्भशास्त्रीय अध्ययनले लाख्यां वर्ष पहिले नेपालको हिमालय क्षेत्रमा टेथिस सागर विस्थापित भई नदी उत्पत्ति भएको तथ्यलाई उजागर गरेको छ । जसअनुसार भारतीय उपमहाद्वीपको भौगोर्भिक प्लेट निरन्तर माथितिर धकेलिने र तिब्बतीय भौगोर्भिक प्लेट स्थिर रहने प्राकृतिक स्वभावका कारण कालान्तरमा सागर रहेको क्षेत्र विस्थापित भई हालको हिमालय क्षेत्र तथा जलनिकासका लागि कालीगण्डकी नदीलगायतको उत्पत्ति भएको मानिन्छ । कालीगण्डकी नदीमा भेटिने सालिग्रामलाई तत्कालीन समुद्रिक जीवावशेषका स्पमा लिइन्छ । हिन्दू धर्मग्रन्थहरूमा कृष्ण (काली) गण्डकी नदीको व्याख्या छ । वराह पुराणानुसार महर्षि गण्डकी सुपुत्री गण्डकीले श्रीकृष्णको तपस्या गरी आफू गण्डकी नदी र श्रीकृष्णलाई सुपुत्रका स्पमा शालिग्रामका स्पमा प्रकट गरेको उल्लेख छ । यो नदी देवघाटमा त्रिशूली नदीसँग मिसिएपछि नारायणी नदीको स्पमा चिनिन्छ ।

प्रागऐतिहासिक कालदेखि नै कालीगण्डकी धार्मिक, सांस्कृतिक, राजनीतिक तथा आर्थिक जीवन पद्धतिको अभिन्न अंगका स्पमा रहेको छ । सम्भावना तथा राज्य उत्पत्तिको सिद्धान्तअन्तर्गत जलीय सिद्धान्तको व्याख्यासँग मेल खाने गरी आदिम मानव समुदाय, मंगोल, खस-आर्य तथा वैदिक-आर्य समुदायको सम्भावको युगां लामो कालीगण्डकीकी तटीय क्षेत्रमा देखिन्छ । धर्मका दृष्टिले कालीगण्डकी क्षेत्र बोन, बौद्ध तथा हिन्दू धर्म सम्प्रदायको बसोवास तथा महत्वको क्षेत्र हो । श्रीमद्भागवत महापुराणमा नदीहरूमा श्रेष्ठ नदी कृष्णगण्डकी रहेको व्याख्या छ । भगवान् विष्णुले यस क्षेत्रमा तपस्या गरेको र नदीको उद्भवस्थल मुक्तिनाथमा लोकत्याणका लागि विराजमान भएको सन्दर्भ पनि धार्मिक ग्रन्थमा पाइन्छ ।

मुक्तिनाथलाई बौद्ध धर्मवरलम्बीहरूले छुमिङ ग्यासा (पवित्र स्थल)का स्पमा लिने गर्दछन् । बोन मलालम्बीको मुख्य धार्मिक स्थल कागबेनीनजिक रहेको लुग्रा बोन्यो गुम्बा पनि यही नदीको तटीय क्षेत्रमा पाइ । युसेप तुसीले १९५० को दशकको प्रारम्भमा गरेको स्थलगत अध्ययनमा गण्डकी उत्पत्त्यका क्षेत्रमा लामा-धर्म (बोन), बौद्ध तथा हिन्दू सम्प्रदायको मिश्रित सम्भाव रहेको उल्लेख गरेको छ । थकाली, छन्त्याल तथा पुनमगरको आदिथलो पनि यही नदीको प्रभाव क्षेत्र हो । दामोदर कुण्ड, मुक्तिनाथ, कागबेनी, गलेश्वर, रिडी, देवघाटजस्ता स्थल कालीगण्डकी नदीको तटीय क्षेत्रमा रहेका धार्मिक सम्पदाहरू हुन् । विगतमा तिब्बतदेखि लुम्बिनी तथा भारत र भारतदेखि मुक्तिनाथसम्मको तीर्थाटनको मुख्य मार्ग कालीगण्डकी किनारा भएर नै हुँथ्यो ।

करिब २३ सय वर्ष पुरानो कौटिल्यको अर्थशास्त्रमा नेपालको हिमाली क्षेत्रबाट उन, जडीबुटी, जनावरको छाल मगधको राजधानी पाटलीपुत्रमा निर्यात हुने गरेको उल्लेख छ । यसको एउटा हिस्ता कालीगण्डकीको बाटो हुँदै जाने गरेको स्पष्ट हुन्छ । हेमिल्टनले सन् १८०० को दशकमा यस क्षेत्रको स्थलगत अध्ययनबाट कालीगण्डकी नदीको बालुवामा सुन, सल्फर, फलाम क्रिस्टल तथा तामाजस्ता खनिजहरू पाइने गरेको र यस क्षेत्रका तामाखानीबाट उत्पादित तामा भारत तथा तिब्बत निर्यात हुने गरेको पनि उल्लेख छ ।

कालीगण्डकीको उद्गम क्षेत्रमा युरेनियम पाइने प्रमाणित भइसकेको छ । अधिल्लो शताब्दीमा तिब्बतको नुन र नेपालको अन्न विनिमयका लागि पनि कालीगण्डकी नाका मुख्य रहेको थिए ।

कालीगण्डकी प्रवाह क्षेत्रमा भौगोलिक तथा जैविक विविधताको उत्कृष्ट संयोजन छ । संसारकै गहिरो गल्टीसहित फरक विशेषता बोकेको उत्पत्यका यसे क्षेत्रमा छ । आठ हजार मिटर अगला तीनवटा हिमाल रहेको यस नदीको जलग्रहण क्षेत्र ४६ हजार तीन सय वर्गकिलोमिटर रहेको छ । संसारका उत्कृष्ट १० पद्धतयात्रा गन्तव्यमध्येको एक अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्रको एक हिस्सा र दुर्लभ एकसिंगे गैङको वासस्थानका स्पमा प्रसिद्ध यितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज पनि यसे नदी प्रणालीको प्रभाव क्षेत्रमा छ । यी सबले कालीगण्डकी क्षेत्रको बहुआयामिक महत्व उजागर गर्दछ ।

विगतमा नदीको उपयोग : पूर्वी दर्शनले मानव जीवनमा सबैभन्दा बढी सहयोग र संरक्षण गर्ने वस्तुलाई ईश्वरीय महत्व दिई व्याख्या गरेको देखिन्छ । नदी किनार संरक्षणका खातिर मन्दिर, तीर्थ, घाट तथा गौचरण गराइए । नदीको पवित्रताको मान्यताले नदी प्रदूषण तथा अतिक्रमण प्रत्यक्ष तथा परोक्ष स्पमा रोकेको थिए । उदाहरणका लागि तामाङ्गलगायतका केही जातजातिमा नदीबाट लोहोरो फिकदासमेत नदीलाई ढुंगा चढाएर मात्र लिनुपर्छ भन्ने जस्तो संरक्षणवादी मान्यता थिए । कृषि क्षेत्रमा रिंचाइ तथा दैनिक उपयोगका लागि पानी उपयोग गरिनुका अतिरिक्त केही जातजातिमा माछा मार्ने र ढुंगा तार्ने पेसाका स्पमा थिए । स्विस भूगर्भिय टोनी हेगनले गण्डकी तटीय क्षेत्रमा प्राकृतिक स्रोतको उपयोगको उत्कृष्ट अभ्यास रहेको सन्दर्भलाई प्रस्तुत गरेका छन् ।

नदी विनाशको शृंखला : आधुनिकताको भाव अनुसरण नदी विनाशको प्रस्तुत विनाशको प्रस्तुत विनाशको अन्तर्गत जलीय सिद्धान्तको व्याख्यासँग मेल खाने गरी आदिम मानव समुदाय, मंगोल, खस-आर्य तथा वैदिक-आर्य समुदायको सम्भावको युगां लामो कालीगण्डकीकी तटीय क्षेत्रमा देखिन्छ । धर्मका दृष्टिले कालीगण्डकी क्षेत्र बोन, बौद्ध तथा हिन्दू धर्म सम्प्रदायको बसोवास तथा महत्वको क्षेत्र हो । श्रीमद्भागवत महापुराणमा नदीहरूमा श्रेष्ठ नदी कृष्णगण्डकी रहेको व्याख्या छ । भगवान् विष्णुले यस क्षेत्रमा तपस्या गरेको र नदीको उद्भवस्थल मुक्तिनाथमा लोकत्याणका लागि विराजमान भएको सन्दर्भ पनि धार्मिक ग्रन्थमा पाइन्छ ।

नदी विनाशको शृंखला :

कृषिमा आधुनिकीकरण, अव्यवस्थित फोहोर व्यवस्थापन, आधुनिक भवन निर्माणहरूलाई क्षेत्रमा र जलविद्युत आयोजना तथा सडक पूर्वाधार विकासले नदीको प्राकृतिक स्वस्य तथा गुण हास हुन थाल्यो । बजार तथा सहरी क्षेत्रको ढल तथा फोहोर सीधै नदी तथा खोलामा फालु, पूर्वाधार निर्माणमा नदीजन्य सामग्रीको अधिक उपयोग, कृषिकार्यमा रासायनिक यिषादी तथा मल तथा खानेपानीका स्रोतको अधिक उपयोग, पूर्वाधार निर्माणका क्रममा जलधार क्षेत्रको विनाश, नदी किनारा अतिक्रमण, औद्योगिक रसायनको विसर्जन, रिंचाइ पूर्वाधार, विद्युत आयोजनाजस्ता कारणले नदीको

तथा पूर्वी एसियाको उच्च आर्थिक वृद्धि र नदीजन्य वस्तुको उत्खननबीच सीधा सम्बन्ध देखिन्छ । चीनले सन् २०११ देखि २०१३ सम्मा संयुक्त राज्य अमेरिकाले २०३० शताब्दीमा खपत गरेभन्दा बढी नदीजन्य पदार्थको खपत गरेको देखिन्छ । विश्वमा नदी प्रणालीलाई बर्बाद गर्ने दिशामा अवैध नदीजन्य खनिजको उत्खनन हुने देशहरूको संख्या ७० रहेको अध्ययनले देखाएको छ । यसबाट नदीको संरक्षण, जैविक विविधता, भूमिगत जलस्रोत, जलीय गुणस्तर र आसपासको भौगोर्भिक संरक्षनामा नकारात्मक प्रभावका विद्युत आयोजनाजस्ता कारणले नदीको

हुने सबैखाले पूर्वाधार निर्माण तथा बस्ती विकासको तीव्रताले नदी संरक्षणमा थप चुनौती थप्ने देखिन्छ । बस्ती विस्तार, मध्यपहाडी लोकमार्य, कालीगण्डकी करिडोर र स्थानीय सडक निर्माण तथा स्तरोन्नतिका क्रियाकलापले आगामी दिनमा निर्माण सामग्रीका स्पमा नदीजन्य वस्तुको माग अर्थे उच्च हुने दिशित छ । कालीगण्डकी डाइम्बर्सनलगायत जलविद्युत तथा सिंचाइको पूर्वाधार निर्माणले नदीको अस्तित्वलाई थप चुनौतीपूर्व बनाएको छ । एकातिर जलवायु परिवर्तन तथा विश्वव्यापी तापमान वृद्धिको चाप, अर्कातिर असामान्य स्तरको जलाधार तथा नदी क्षेत्रको दोहनले विपद्धको जोखिमलाई उच्च तुन्याएको छ । कालीगण्डकी नदी किनारा भएर हुने सडक निर्माण, नदीतीरी क्षेत्रमा बस्ती विस्तारका लागि नदीकिनारा अतिक्रमणले स्वच्छता र सौन्दर्य असु बिगार्नेछ । फलतः अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र तथा यितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रको पारिस्थितिकीय प्रणाली, भूमिगत जलस्रोत, नदीको संरक्षण, तटीय क्षेत्रका धार्मिक सम्पदा र पर्यटन संकटमा पनि देखिन्छ ।

एकातर्फ उच्च आर्थिक वृद्धिको आकांक्षा पूरा गर्ने प्राकृतिक स्रोतमा निर्भरता तथा उच्चस्तरको उपयोग र अर्कोतर्फ प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण र दिगो उपयोगको प्रतिबद्धताले नदी संरक्षण कार्य अस्पष्ट बनेको छ ।

प्राकृतिक स्वस्य तथा वहन क्षमता कमजोर हुँदै गएको छ । अर्कोतर्फ वातावरणीय प्रभाव लेखाजोखाको प्रतिवेदनमा हुने चलखेल, गैरकानुनी उत्खनन, अतिक्रमण, नियामको उदासीनता र अन्तरसरकार सम्बन्धयोको कमीले पनि नदी दोहन निर्माण बनेको छ ।

नदी संरक्षणको विश्वव्यापी अवस्था : विश्व वन्यजन्तु कोषको एक अध्ययनले हरेक वर्ष विश्वमा ५० अर्ब टनभन्दा बढी बालुवा तथा ग्रामेल उत्खनन हुने गरेको देखाउँछ । नदी उत्खननको गति पछिल्लो दुई दशकमा तीव्र बढेको देखिन्छ । दक्षिण

म पूर्णरूपले यही क्षेत्रमा समर्पित हु

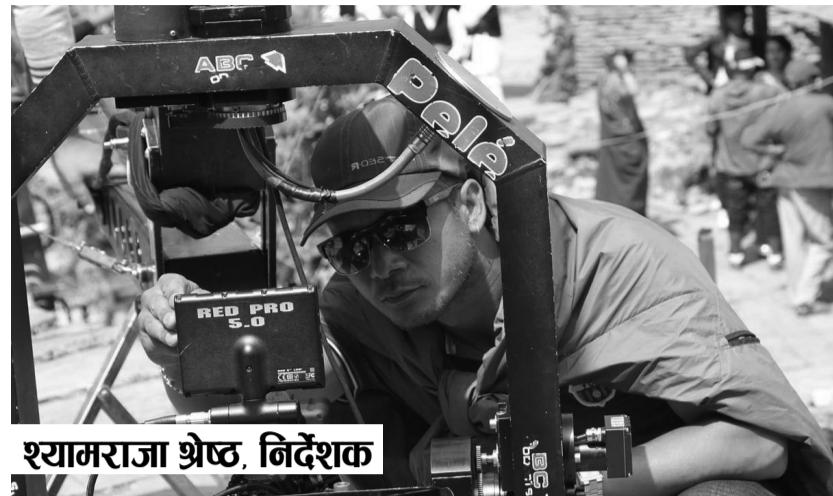
साने देखि कल क्षेत्रप्रति रुचि भएका श्यामराजा श्रेष्ठ ०५६,५७ तिर श्यामपाना भएको क्लासिक सिने युनिभर्सलमा दक्ष कलाकार बन्ने उद्देश्यले अभिनयकला सिक्क पुऱ्हा थिए । त्वाँ बरिच निर्देशक प्रताप सुब्लिम प्रशिक्षण दिनु हुँथ्यो । अभिनय कलाको प्रशिक्षण पश्चात तारेकीर, निशानी, उफ यो मन, दर्पण छाय় २, नेटे, द कर्मा आदि चलवित्रमा काम गरेर निर्देशकिय क्षेत्रमा होमिएका श्यामराजा श्रेष्ठ अहिलेका चलतिका निर्देशक हुन् । चलवित्र निर्देशनको क्षेत्रमा आफ नो छुटौं पहिचान बनाउन सफल श्यामराजा श्रेष्ठ पछिलो समयका व्यस्त र महांग सर्देशक मध्येमा पर्दैन । अहिलेसम्म आइपुदा श्रेष्ठले थुप्रै चलवित्र निर्देशन गरिसकेका छन् भने केही चलवित्रमा आफ्नो अभिनय कला समेत परिसकेका छन् । नेपाली सिने क्षेत्रमा एकपछि अर्को रामा-राम्रा क्रियशन परिकर पृथक पहिचान बनाउन सफल श्रेष्ठ लकडाउन र निषेधाज्ञाको समयमा पनि आफ्नो कार्य क्षेत्रमा नै व्यस्त रहेको बताउँछन् । फुर्सदको समयमा न्युजिक भिडियो र टेलि सिरियल निर्देशन गर्न पछि नपर्न निर्देशक श्रेष्ठ काम तुलो सानो हुँदैन सोच सानो हुँहुँदैन भन्न्हन् । रामो कामको जहिले पनि प्रसेस हुने बुझेका निर्देशक श्यामराजा श्रेष्ठले अभिनय साताहिकका लागि गरिएको कुराकानीको सक्षिप्त अंशः-

० अहिले केमा व्यस्त हुनहुँन्छ ?

दुनियालाई थाहा भएको कुरा हो यतिवेला सबै फुर्सदमा छन् । म पनि केही दस्तावेज आफुर्सदमे छु भन्नु पर्याप्त । निषेधाज्ञाको समयमा टेलि कला क्षेत्रमा समाप्ति मानिस भएको हुन्नाले यही क्षेत्रका विभिन्न गतिविधिमा सहायागी हुने र स्वास्थ्यको ख्याल गर्दै आगामी प्रोजेक्टको बारेमा अध्यायन गर्ने काममा व्यस्त छु ।

० यो क्षेत्रमा कसरी आउन भयो ?

जीवनमा एक समय यस्तो आउँदो रहेछ ऐना हेरिहरन मन लाने, फिल्मको हिरो बन्न मन लाने, अरु भन्ना अलि राशो भएर हुँडून पाएहुँथ्यो भन्ने आदि इत्यादि सोचाले गर्दा कला क्षेत्रमा होमिए । त्यसो त येरो साने देखिको चाहाना भनेको कला क्षेत्रमै केही गर्नु भन्ने थियो । मैले कलाकार, सहायक निर्देशक हुँदै निर्देशनमा हात हालेको हुँ । अहिले पनि म यो क्षेत्रमा निरन्तर छु । र, भविष्यमा पनि यसै

श्यामराजा श्रेष्ठ, निर्देशक

क्षेत्रमा लागि रहने छु ।

० निर्देशकको जिम्मेवारी चाही के हो ?

पैसा खर्च गरेमात्र सफल फिल्म बन्न सक्दैन, त्यसमा कथावस्तु अनुसारको निर्देशकको निर्देशकिय ज्ञान र क्षमता हुँपर्छ । अफ युनिटको तुलो सहयोगको आवश्यकता पर्दछ । कम लगानीमा व्यवसायिक रूपले सफल फिल्म बनाएर निर्मातालाई सफल्यापिङ्ग गराउनु पनि निर्देशकको जिम्मेवारी भित्र पर्दछ ।

० म्युजिक भिडियो निर्देशन गर्न सजिलो कि फिर्स्त फिल्म ?

तुले पर्दाको फिल्मको काम र म्युजिक भिडियो काममा त्यस्तो भिन्न र गाहो लाईन मलाई । आफ्नो नेपाली पेशा हो, काम हो । फेरि पनि के सत्य हो भने म्युजिक भिडियोमा कथा चार मिनेटमा बानाएर दशकलाई भरपूर मनोरञ्जन तथा मन छुने प्रतितु दिनसक्तु अवश्यक छ भने फिल्ममा फण्डे तीन घटा दर्शकहरूलाई आफ्नो सिर्जनाप्रति गर्न न्याय हो भन्ने लाई मलाई । म सधै यही कुरामा सचेत रहेंदै कार्य गर्ने कोसिसमा दुन्हु र गरिरहेको पनि छु ।

० एउटा फिल्म सफल हुन के कुरामा ध्यमा दिन पर्छ ?

विषयवस्तुमा सुष्ठु रूपले अध्यायन हुनु जरूरी हुँन्छ । पात्र चयन देखि लोकेशनको सुन्दरता प्रति पनि विशेष ध्यमा दिनु पर्छ । त्यसैले मलाई लाई कुनै कुराका कम्पोजिशन नगरीकन फिल्म निर्माण भयो भन्ने त्यो अबल

हुन्छ । निर्देशकले आफ्नो विषयवस्तुप्रति न्याय गर्नसक्तु भनेको उसले कुनै पनि कुरामा कम्पोजिशन नगर्नु हो । निर्देशकले आफूले सोचेको कुराम गर्ने हो, अरुले के भन्न्हन कस्तो प्रतिक्रिया दिन्छन् भने पछिको कुरा हो । त्यसैले आफूलाई भित्री मनमा लागेको कुरा शतप्रतिशत पर्दामा निकाल सक्ने काम गर्नुपर्छ । त्यो नै एउटा निर्देशक तथा सर्जकले आफ्नो सिर्जनाप्रति गर्न न्याय हो भन्ने लाई मलाई । म सधै यही कुरामा सचेत रहेंदै कार्य गर्ने कोसिसमा दुन्हु र गरिरहेको पनि छु ।

० निर्देशनको क्षेत्रमा आफुलाई कहाँ पाउनु हुन्छ ?

आफैले पर्दाको किम्बाले दिनसक्तु सफल भए भन्ने कुराले यसको पुष्टि गर्दछ । म आफैले आफूलाई सफलमन्दा पनि राम्रो काम गर्न अर्थात राम्रो प्रस्तुति दिने कोसिस गरेको दुन्हु हरेक आफ ना काममा । मेरो निर्देशनलाई दर्शकले मन नै पराएको पाएको छु । अहिले प्रसारणमा रहेको सिरियल नेपाल एकसप्रेमले पनि यो कुराको पुष्टि हुन्छ ।

० भविष्यको लागि के सोन्नु भएको छ ?

अरु काम जानेको छैन । आफूलाई पुर्ण रूपमा यही क्षेत्रमा समर्पित गर्न न्याय ध्यमा दिनु पर्छ । मैले यो क्षेत्र वाहेक अरु केही सोचेको छैन । एउटै चाहाना नेपाली चलवित्रलाई आस्कार अवार्ड दिलाउने रहेको छ ।

तहामारतको...

आयो, जनतालाई बिलिबाट बनायो । आएको र भएको राहतमा नेता र तिनका आफक्त मोटाए । कोरोना आयो, जनतालाई मान्यो । आएको र भएको राहतमा नेता र तिनका आउरेबाउरे मोटाए । हरेक वर्ष आउने बाढीपहिरोले थिन्ने, बगाउने, रुवाउने जनतालाई नै हो । नेता र कार्यकर्ता र तिनका पछि लाग्ने प्रशासकका लागि जति विपत आउँछ, उति कमाइ हुन्छ, रमाइलो हुन्छ ।

सत्ता बन्दुकको नालबाट निस्कन्छ भन्ने माओवादीको दृढ विश्वास २०६५

सालपछि दुईपल्ट प्रचण्डका रूपमा, एक एक पल्ट डा.बाबुराम र खिलराज रेग्मीका रूपमा तुहिएको देखिएकै हो । यतिवेला माओवादीको बोली बुलेट र कर्म ब्यालेट त हो तर यी दुबै औजार भुते हुनथालेका छन् । माओवादीको भीम प्रयास चितुवा शाकाहारी हुँदैन भनेर भय छेरेर सत्ता फलाउनु हो । २०६३ देखि २०७३ सालसम्म माओवादी किड्पिन बने पनि २०७४ देखि ओहालो यात्रामा छ । माओवाद अब उकालो उकलने सम्भाबना क्षीण बढै गएको विश्लेषण गर्छन्, अन्तर्राष्ट्रिय राजनीतिक विश्लेषकहरू । उनीहरू भन्नन्- नेपालमा बिद्रोह हुन्छ,

त्यो बिद्रोहमा माओवादी टाकिसन्छ मात्र । हुकुम हैकम हुने दिन सकियो । छन त राप्रापा, जसपा, राष्ट्रिय जनमोर्चा, नेमिकापाजस्ता पार्टीहरू पनि छन् । यिनको गत्ती शक्तिका रूपमा हुनछाडेको छ । यी पार्टी अस्तित्वमा त छन्, धक्का दिनसक्त वैकल्पिक शक्तिमा रूपान्तरण हुनु मुसिकल छ । नेपालमा चल्ने काग्रेस र कम्प्युनिष्ट प्रतिस्पर्धा नै हो । काग्रेसले सिद्धान्तमा अद्वन नसकदा भुइँपाटी बन्नुपरेको छ । सत्तापार्टी कम्प्युनिष्टमा यति धेरै चिरा र चर परिसकेको छ कि कम्प्युनिष्ट शासन पुँजीवादको पोखरीमा भैसी आहालबसेजस्तो अवस्था देखिन्छ ।

अन्तर्रासरकार समन्वय तथा साफेदारी : तीनवटै तहको सरकार र नदी प्रवाह क्षेत्रका स्थानीय एवं प्रदेश सरकारको साफाधारणा, सहकार्य र साफेदारीबाट नदी संरक्षणले स्पष्ट दिशा लिन सक्छ । अन्तर्रासरकार सहकार्य र नियमनले गैरकानुनी गतिविधि नियन्त्रणसहित पारस्परिकतामा आधारित संरक्षणको स्परेखा तयार गर्न सहज हुने देखिन्छ । नदी संरक्षण तथा निर्गानीका लागि समुदायस्तरको संयन्त्र : नदी क्षेत्रमा हुने सबै खालका अवैध गतिविधि नियन्त्रन र निर्गानीका लागि स्थानीय समुदायमा सचेतनासहित नागरिकस्तरको संयन्त्र तयार गरी समुदायको अपनत्व वृद्धि गर्नु आवश्यक छ ।

कालीगण्डकी संरक्षणको भावी दिशा : नेपालको सविधानले अंगीकार गरेको प्राकृतिक प्रोताको संरक्षण तथा दिग्गजो उपयोगको नीतिलाई जलस्रोत नीति २०७७, जलस्रोत संरक्षण एवं दिग्गजो उपयोगमार्फत समुद्धिको लक्ष्य र १५% राष्ट्रिय योजनाको जलस्रोतको दिग्गजो उपयोगबाट समुद्ध नेपालको निर्माणमा योगदान पुऱ्याउने सोच नै सरकारको निर्दिष्ट गन्तव्य हो । नदी संरक्षणले लापरवाहीपूर्ण उत्थन, अतिक्रमण र जलाधार क्षेत्रको अतिक्रमण रोक्नेलाई मूल स्थमा समेटेको हुन्छ । विश्वका अभ्यास र कालीगण्डकीको वस्तुगत अवस्था हेर्दा निन्न उपाय संरक्षणका दिशामा उपयोगी हुनेछन् । पूर्वाधारको वैकल्पिक डिजाइन वा विद्यमान निर्माण सामग्रीको प्रतिस्थापन : भवन तथा सडकलगायतका

(साभार : नयाँ पत्रिका)

खेलकुद

युरोकपको फाइनलमा
इंग्ल्यान्ड र इटाली भिड्ने

युरोपको ९६००० संस्करणको उपाधिकाल लागि इंग्ल्यान्ड र इटाली भिड्ने भएका छन् । बुधबार राति भएको खेलमा डेनमार्कलाई अतिरिक्त समयमा २-१ले पराजित गर्दै इंग्ल्यान्डले इटालीसँगको भेट पक्का गरेका हो ।

इटाली पहिलो सेमिफाइनलमा स्पेनलाई सेनालटी सुटाउछटमा ४-३ले हराउँदै फाइनल पुरुगेको हो ।

इंग्ल्यान्ड ५५ वर्षपछि पुरुषसंघको कुनै पनि ठूलो अन्तर्राष्ट्रिय फुटबल

